

Bányászcsillével Miskolctól Sopronig

Szombaton reggel 6 órakor Miskolcra a Nehézipari Műszaki Egyetem főbejárattól bányamérnök hallgatókból álló csoport indul útnak, hogy egy szenescsillével a közúton megtegye a mintegy 400 kilométeres utat Miskolctól Sopronig.

A miskolci egyetem bánya- és kohómérnöki kara a magyar műszaki felsőoktatás legrégibb intézményének, a selmecbányai Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Akadémiának jogutódja. Ez az is-

kola 1918–19-ben Sopronba került, majd e két kart 1949–59 között Miskolcra költöztették. Az erdészekkel a kapcsolat nem szakadt meg, sőt a miskolci hallgatók igyekeznek azt erősíteni. A mostani vállalkozással a közös múltat, az összetartozást szeretnék kifejezni.

A szabvány méretű, a Miskolc melletti Lyukóbányáról kapott, szépen kifestett és feldíszített csillét három hét alatt tolják el a diákok.

Nyugdíjasok országos találkozója

Immár negyedik alkalommal, a Szakszervezetek Heves Megyei Tanácsának, a Városi Tanácsnak és a Népszava Barátság Klubjának szervezésében rendezték meg a nyugdíjasok országos találkozóját Egerben szombaton. Több mint húsz ezren érkeztek az ország minden részéből, hogy részt vegyenek az időskorúak szórakoztató programján.

Százhusz nő volt itt valaha...

Éji órán, kendergyárban

Éjfél van már, kísértetek órája jár — mikor benyitok a szegedi kendergyárba. A vas- kapu súlyos, csikorogva nyílik, beírom magam a „naplófőkönyvbe” a portán — ki vagyok, honnét szalajtottak, belépés, kilépés, óra, perc... No igen, újabban annyit gyakoroltatják velem az aláírást, hogy utóbb még megtanulom.

Kísértetek

Neonfény és gépek zaja fogad odabenn a gyárban. *Mészáros János* művezetőt keresem, bemutatja a raschelüzemet, ahol zsákfóliát gyártanak. Az uralkodó fény: hidegzöld, szekrény méretű gépek kattognak, zúgnak mindenütt, ember — szinte sehol. Műanyag szálak húzódnak a levegőben, kijönnek az egyik gépből, a másikba bemennek. Atbújunk alattuk, alig győzők figyelni jobbra-balra — itt narancspiros műszálak futnak nyakmagasságban, amott sárgák, csak beléjük ne gabalyodjék az ember. Erről magasabb, arról mélyebb zúgás hangzik, dolgozik a százféle *machina*. A művezető elmondja: magyar gyártmányú — a Tiszai Vegyi Kombinátban előállított — poliétilénből gyártják a raschelzsákokat, a krumplicsedők nélkülözhetetlen eszközeit. A műanyagot granulátum formájában etetik be a gépbe — a granulátum olyan, mint az e szemcsés táp, amivel az állatokat faluhelyen etetik, a gép pedig osztrák. *Lenzing-gyártmány!* Igen, ez ugyanaz a cég, melynek képviselője, *Peter Weigl*, s felesége, *Christel* repülőgéppályával mintegy „megnyitotta” minap a legendás szegedi tranzit röpteret!

Szóval, az alapanyag magyar, a gépek Ausztriából valók — de kik a munkások? Hisz eléddig tán hármat se láttunk!

Nemhiába van épp éjjel — kísértetek munkálkodnának a gyárban?

„Finom ujjakra van szükség...”

— A granulátumot tehát beszórják a gép torkába, ebből lesz a síkfólia — mondja *Mészáros János*. — Hengerelés után kötik belőle a zsákokot.

Elhaladunk a meosok körülkerített helye mellett — most az is üres, ők napközben tevékenykednek.

— Kubaiak és oroszok dolgoznak itt főként — tájékoztat a művezető — Micsoda? — kiabálok vissza, nagy a zaj...

Persze, vannak magyarok is. Egy fiatalasszony — fülében dugó, itt már harsogó a zaj — elmondja, tizennégy éves korától dolgozik itt kötőnőként, épp 12 éve. Havonta két hetet éjszakázik, este tíztől reggel hatig. Rőszkeről jár be naponta.

— A család?...

— Férjem kazánfűtő a paprikaföldolgozónál, három mű-

szakban dolgozik — délelőtt, délután és éjjel —, éppúgy, mint én. Egyszerre éjszakázunk, így amikor ő otthon van, én nem vagyok távol — mondja.

— A pénz mennyi? — kiabálok a fülébe, kezem tölcse formáz...

— Hét-nyolcezeret keresek: az éjszakai pótlék 75 százalékos. Belekaptunk a házépítésbe, arra kell a pénz. Kiabálja vissza.

— Nem lenne kifizetődőbb, hisz faluhelyen él, mondjuk föliázással foglalkozni, vagy valami hasonlóval?

— Nemsokára gyesre megyek — mondja, és szavát elnyomja a gépek zakatolása. Kedélyesen üvöltözünk egymással még jó ideig, kölcsönösen nem értjük, mit mond a másik. Amikor megértem — már a munkájáról beszélek.

— Minden raschelgépet egy kötőnő „visz”... Túzi a szálat, elszedi a zsákokat, hasonló... Fizikailag nem kell hozzá nagy erő, de...

— Hogyan nem kell?... — kiabálok; zakatolnak a gépsorok.

— Fi-zi-ka-i-lag!

— Kösz! Hogy mondatd tovább?

— ...de kézügyességre nagy szükség van ám! Finom ujjakra... Egy éjszakai műszakban tíz kötőnő dolgozik az üzemben — a szovjeteket most tanítják be, ők jönnek a kubaiak helyére...

No, a szovjet nőkkel nincs mit beszélnem — ők nem tudnak magyarul, én nem tudok oroszul. Megszólítunk viszont egy aranyos kubai lányt.

A kubai lány

— Négy évre jöttem ide, most telik le a negyedik, nemsokára megyek haza — mondja. — Kevés a magyar dolgozó, nagy szükség van a munkánkra... Tizenhatezeret keresek egy hónapban.

— Ha nem kéne visszamennem, itt maradnál Magyarországon?

Jóformán egyszerre mond igent és nemet a kubai lány... — Nehéz rajtuk eligazodni — sóhajt a művezető, mikor egy

csendesebb terembe érünk. Azután irány: az úgynevezett régi kártoló. *Simon Ferenc* termelésirányító, aki nemsokára nyugdíjba megy, elmondja, hogy a kenderkötél-készítés három szakaszból áll: finomkártolás, szalagnyújtás és végül: fonás. *Börcsök Józsefné* az egyik nyújtógépen dolgozik. Éjszakai műszak előtt kilenckor indul munkába, fél tízre beér, teljesítményét normára mérik, havonta 10–12 ezret keres.

— És mennyit alszik?

— Hat-hét órát — mondja, miközben láthatatlan kenderkőpor száll a levegőben, alig győz az ember harakolni. Van ugyan légpárásító berendezés — most is fújja — spricceli a levegőbe a vizet —, továbbá van szájjvédő is, de a kenderpor akkor is kenderpor...

— Kapunk fűdugót is, de akkor nem halljuk, ha „bezőrög” a gép — mondja.

Büntetőüzem volt...

Immár kifelé haladunk a gyárból — kezdem megszokni a sokféle zúgást-neszezést. *Simon Ferenc* elmondja még, hogy vannak itt hatvan-hetven éves kártológépek is. — Régi, angol gépek. Az ötvenes években ez büntetőüzem volt... Amazok ott fonógépek, olasz gyártmányok, tízévesek. Emezek meg szovjet nyújtógépek — egészen újak, nemrég érkeztek meg...

— Meg lehet szokni az éjszakai munkát? — kérdelem.

— Fontos, hogy az ember azonos időben kezdjen, és azonos időben fejezze be... Egyszer eddig, másszor addig dolgozni — nos, ezt nem lehetne... Tíz-husz évvel ezelőtt még kifejezetten ürültem, amikor beléptem a gyárkapun. Persze, akkor még százhusz nő dolgozott egy műszakban. Hajaj... Jobban meg kéne fizetni ezt a munkát, akkor akadna a városból is munkaerő, nemsoká külföldről... — mondta *Simon Ferenc*, már hajnalban, odakinn a gyárkapuban. Elköszönünk egymástól, a vasalt ajtó bedörög — fülemben pedig sokáig ott zsong még a gépek zaja... S különösen a százhusz nő.

Farkas Csaba

WHO-jelentés

Terjed az AIDS

Csaknem ötezer fővel gyarapodott az AIDS-betegek hivatalosan nyilvántartott tábora a világon július folyamán — jelentette pénteken az Egészségügyi Világszervezet, a WHO.

Júniusban a betegek száma 167 373 volt 149 országban. Július végén már 172 143 beteget tartottak nyilván a világ 151 országában; San Marino és Brunei is bejelentette a maga első AIDS-betegét

Ami a földrészenkénti megoszlást illeti: Amerikában 116 500, Afrikában 30 ezer, Európában 23 500, Ázsiában 400, Ausztráliában, és Óceániában 1500 beteg van. Az országok szerinti kimutatásban az Egyesült Államok áll az első helyen csaknem 100 ezer beteggel. Európában Franciaországot sújtja leginkább az AIDS, 6400-an betegedtek meg vírusától

Királyt nem vonták ki a forgalomból

„Amatőr módon nem lehet parlamentet játszani!”

— mondja az Angliából hazatért szegedi képviselő

Az ország minden részéből kaptam leveleket, hogy ne hagyjam magam eltávolítani a Parlamentből, ne futamodjak meg — mondja *Király Zoltán* szegedi képviselő hazatérve Angliából.

— Mi az igazság, tényleg ki akartak vonni a forgalomból?

— Á, szó sincs róla. Megpályáztam egy ösztöndíjat a Soros-alapítványtól. Eredetileg egy évre, Amerikába szolt a kiírás. Ezt értették többen félre. Amikor híre ment, hogy elmegyek, számszámra kaptam a leveleket az ország minden részéből, hogy ne hagyjam magam. De miért ne? Én tanulni szerettem volna, hiszen senki sem maradhat élete végéig „senátor”...

— Mégsem lett semmi az egy éves útból!

— Mert sokat vívódtam magam is. Eldöntöttem, ha ennyi időre elmegyek, lemondok a mandátumról. Ezután találkoztam Soros Györggyel, aki meghallva a hírt, arra kért, ne mondjak le, találunk más megoldást. Így jutottam el Angliába, három hónapra.

— Számítottál-e arra, hogy ilyen viharos három hónapban leszel távol?

— Nem. Ezt előre nem lehetett látni.

— Milyen hírek jutottak el hozzád Norwichbe?

— Itthonról szinte minden... Pontosán nyomon tudtam követni a változásokat. Elsősorban az angol lapokból, de a nagykövetségen keresztül minden parlamenti anyagot megkaptam. A kinti sajtó szinte mindenről tájékoztatott: az Ellenzéki Kerekasztal megalakulásáról, a Demokratikus Magyarországi tanácskozásáról, a reformkörök tanácskozásáról, Nagy Imre temetéséről. Tehát igazán nem estem ki, csak hát...

— ...nem tudtad alakítani a politikát...

— Valahogy így! Az az igazság, ha a párttörvény, vagy a választójogi törvény területekre került volna, akkor inkább hazajövök hamarabb.

— Már az első hetekben ért meglepetés...

— Arra gondolsz, hogy rehabilitáltak az MSZMP-ben?

— Pontosan.

— Hát... Abból érzekteltem, történt valami, hogy felforrósodott a telefon. Nagyon sokan hívtak itthonról. Nem tudtam mit mondani. Ez nekem is meglepetés volt. Egyik pillanatról a másikra történt, akárcsak a kizárásunk. Rájöttem, hogy ez is ugyanolyan kapkodás, mint annak idején a kizárás.

— Úgy gondolod, ez nem csak nektek szólt?

— Meggyőződésem, hogy nem. Nem mi négyen voltunk a fontosak. Sokkal inkább a gesztus a KEB-től, ami kénytelen volt meghunyászkodni egy új politikai reformiránnyal szemben. Nem éreztem őszinteséget ebben a lépésben.

— Ezek szerint most te újból párttag vagy. Mindenütt arra hivatkozol, hogy független képviselő akarsz maradni. Hogy van ez?

— Jogilag valóban MSZMP-tagnak számítottam mióta visszavettük. Nem voltam itthon, a szándékaimat csak nyilatkozatokból ismerhetik. Most készülök arra, hogy hivatalosan, írásban is bejelentsem: nem kívánok visszalépni az MSZMP-be.

— Úgy hírlik, az Ellenzéki Kerekasztalhoz csapódsz

— A hír így nem pontos. Meg kívánom őrizni a függetlenségemet, de feltett szándékom, hogy létrehozjak egy parlamenti ellenzéki csoportot.

— Azt is mondják, divatból igyekszel ellenzéki lenni...

— Nem hiszem. Én már három éve is ellenzéknek számítottam az MSZMP-n belül. Független szeretnék maradni minden pártpressziótól. Valóban mondtam olyat, hogy képviselném az Ellenzéki Kerekasztal véleményét a Parlamentben. Azt a részét, amit magamévá tudok tenni. De ez az MSZMP-re is igaz. Nem azt nézem honnan jön egy javaslat, hanem hogy mi az.

— Gondolom sokan megke- restek...

— Valóban. De eddig minden pártnak nem mondtam.

— Az MDF-nek is?

— Velük kicsit más a helyzet. A fórum munkájában kezdetül részt veszek, de nem vagyok tag. A szegediek úgy aposztrofálnak, mint tiszteletbeli MDF-est. Ezt el is fogadom.

— Ezek szerint nem lesz több párttagkönyved?

— Ezt nem mondtam. Egyelőre nem. Az átmeneti időszakban mindenképpen megőrzöm a függetlenségemet, azután majd látjuk. Most arra van szükségem, hogy felül tudjak emelkedni szűk pártterületeken.

— Úgy tűnik, ki akarod várni, merre billen a mérleg nyelve.

— Nem. A mechanizmus reformját akarom kívánni. Úgy gondolom, a törvényalkotásban nem lehet szűk pártérdekek alapján dönteni.

— Ezek szerint a választói érdekei kívánod képviselni...

— Ez így hamis szlogen. Nem szeretem azt, hogy minden apróságról naponta kérdezzük meg a választóinkat. Ez álság. Felül kell emelkedni a kiegyégt villanykörtéken, és valószínűleg érdekeket kell képviselni. Egy képviselőnek ismerenie kell az emberek véleményét, érzéseit, érdekét a választókerületben. Csak így tudom kellően képviselni őket, még akkor is, ha egy-egy ügyben külön nem találkozok velük. Ezt az angolok egyszerűen tudják csinálni.

— Ha már szóba hoztad, mit leszel el az angoloktól?

— Sok mindent át tudnánk venni tőlük. Én azonban nem vagyok híve a kétkamarás parlamentnek. Egyébként is: súlytalan a lordok háza. Én sokkal inkább egykamarás parlamentben tudok gondolkodni. Sokkal fontosabb a munkastílus, amit tőlük el lehetünk. Arra gondolok, hogy ott egy képviselőnek minden feltétel megadatik ahhoz, hogy valóban el- lassa a feladatát. Független státusban, szakértők, adminisztrátorok segítik a munkáját. Így fordulhat elő az, hogy egyetlen év alatt tízezer választóval is tud konzultálni egy angol képviselő. Ott nemcsak a parlamenti munka a fontos, a dolgok jó része helyben, a választókerületben dől el...

— Példának tekinted az angol parlamentarizmust?

— Csak bizonyos értelemben. Hiszen sok különbség is van. Ismered a viccet? Megkérdezik az angolt, mitől ilyen szép zöld a gyepek háza előtt? Óh, semmiség. Jól kell telepíteni azután már csak locsolni, nyírni kell — úgy négyszáz évig. Hát ez a négyszáz esztendő a legnagyobb különbség.

— Idehaza vállalnád-e, hogy profi képviselő legyél?

— Igen. Én már évekket ezelőtt felvettem ezt a honatyáknak. Amikor elmondtam, hogy főállású képviselőkre lenne szükség, felhőrdült a Ház. Hogy képzelek én ilyen hülyeséget? Most meg éppen azok hozakodnak elő ilyen ötlettel, akik akkor lepisszegték. Szaladgálnak a húszkilós anyagokkal a hónak alatt, és nem jut idejük semmire. Sajnálom, hogy őket csak ez a húsz kiló győzte meg. Ma már látszik, amatőr módon nem lehet parlamentet játszani. Profikra van szükség.

— Indulsz-e a következő választásokon?

— Igen. Ezt már eldöntöttem. Hogy milyen színekben? Maradok a függetlenségnél. Persze több párt is támogathat. El tudom például képzelni, hogy az MDF nem zárkózik el a segítségért. Úgy gondolom, jó eséllyel indulhatok.

— Ezután már apparátus is kell egy korteshadjáráthoz. Honnan teremti ezt elő egy független jelölt?

— Még nem tudom. Nyilván kell egy szervezet támogatása. De, hogy ez az MDF, vagy a néppárt lesz-e, vagy valami más, nem tudom. Egy biztos, olyan választás nem lesz még egy, mint 1985-ben volt. Tisztességesebb csatározásokra számíthatunk, de senki sem fog nyolcvan százalékkal befutni, mint én annak idején.

— Egyelőre azonban szó sincs választási hadjáratról. A parlament „tűkörtvényeket” hozhat, parkolópályára kényszerült...

— Ezt így nem mondanám. Tudomásul kell venni, hogy ez a parlament alkalmatlan alkotmányerejű törvények megalkotására. Összetételénél fogva is, eddigi politikai elkötelezettsége miatt is. Ezért tudom elfogadni azt, hogy párhuzamosan folynak a politikai egyeztető tárgyalások. Úgy gondolom, ez kicsit bővíti a kört. Hiába mondtuk eddig, hogy a parlament népképviselő, legjobb esetben is a nyolcszáz ezer párttag képviselője lehetett csak. Remélem, pépek lesznek a mai képviselők időben, emelt fővel levonulni a politikai színpadról.

— Mi fogadott idehaza?

— A munkahelyemen, a tévénél abban maradtunk a főnökkel, hogy a jövőben nem végezték felelős szerkesztői munkát. Szinte összegegyeztetetlen ez az elfoglaltság a képviselőséggel. Műsört vezetek, riportokat készítek ezután.

— Mire készülsz a Parlamentben?

— Már összeállt nagyjából az elképzelés, de nem mondhatom el, mert a felszólalásomnak van egy pikáns, bizalmatlansági indítvány része is. De szeretnék szólni a rehabilitálásra várók érdekében, szorgalmazom, hogy az MSZMP számoljon el a Parlamentnek a vagyonáról...

— Úgy látom, nem szegte kedved, hogy nem választottak meg alelnöknek.

— Egyáltalán nem. Nem is számítottam rá. Harmincnyolc szavazatot kaptam. Nagyjából ennyit is vártam. Megtiszteltetés volt, hogy egyáltalán szóba került a nevem...

Rafai Gábor